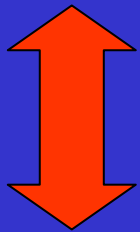

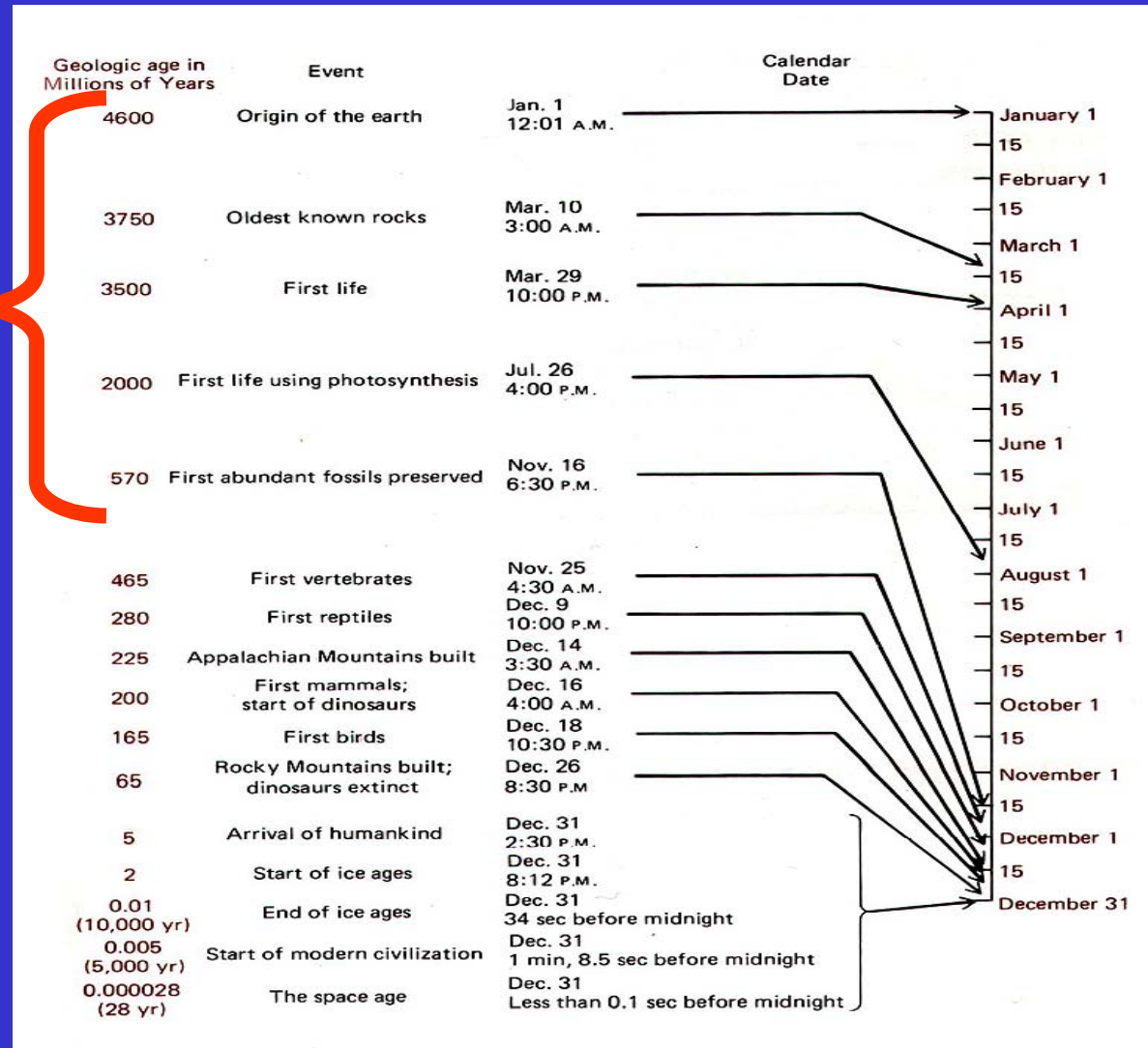
Prekambrium

Prekambrium

Hosszú földtörténeti
időszak

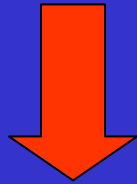

Viszonylag kevés
ismeretanyag

Evolúció: véletlen események sora

Kémiai evolúció

Biológiai evolúció

4 milliárd éve történt...

- Nap 75 % fényenergia a mainak
- Őslégkör: CO_2 , H_2S , CH_4 Kevés O_2
- Üvegházhatás lassan beindul
- O_2 szint: 0,001 PAL
(Present Atmospheric Level)

A sejtek típusai működésük deiníciója alapján

1. Archaeobaktériumok: nagyon egyszerűek, ma már csekély számban élnek, a hajdani körülményekhez hasonló extrém feltételek mellett (pl. hőforrásokban, extrém sótartalom mellett)

PRO-
KARIÓ-
TÁK

(sejtmag nélküliek)

2. Eubaktériumok: pl. erjesztő~, nitrogén megkötő~

3. Eukarióták: valódi sejtmaggal rendelkeznek

EUKARI-
ÓTÁK

4. Vírusok: DNS vagy RNS töredékek, nincsen igazi sejtjük, egyetlen tevékenységük a szaporodás fehérjemegkötéssel, fehérjemegkötés az élő sejtek szétrombolásával

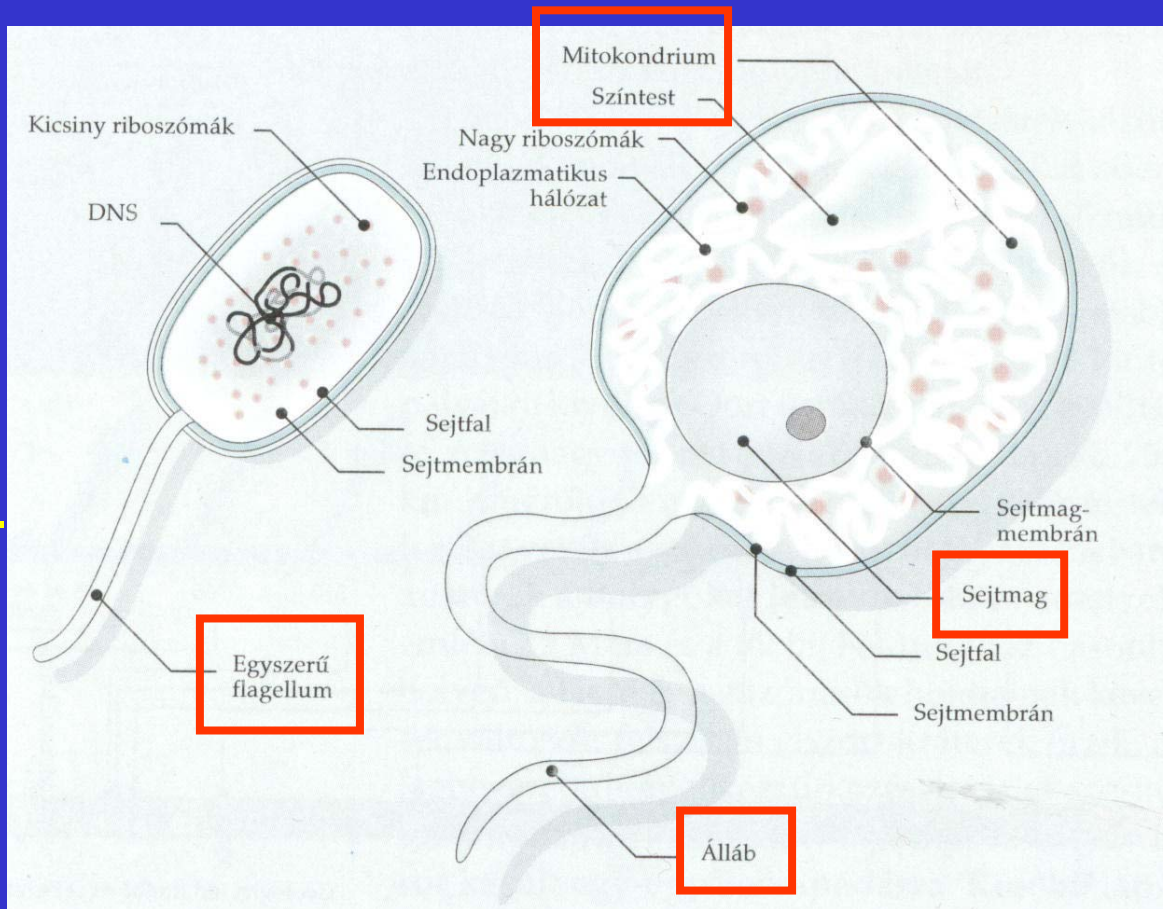
Pro – és eukarióta sejt

Prokarióta sejt

0,2-10 μm

Nincs sejtmag és sejtszervecs-kék

Flagellum

Eukarióta sejt

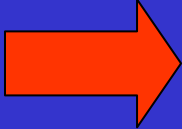
-10-100 μm

-Sejtmag és sejtszervecs-kék

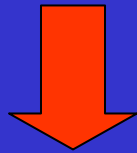
- Álláb

Kezdeti lépések

Földi élet csírái: egyszerű organizmusok

Reduktív környezet szükséges O_2 jelenlétében elégnének

Kévs O_2 , megfelelő mennyiségű energia (villámok, UV, stb.)

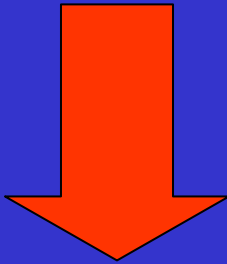

Bonyolult szerves molekulákat hoznak létre

Ilyen organizmusok pl.: szerves vegyületek N-jét használják
szerves vegyületek fermentációja

A bakteriális tevékenység megjelenése

**Kezdeti baktériumok
a Nap energiáját használták fel életműködésükhöz**

**H₂O helyett H₂S-ből a H-t felszabadították
Azzal illetve CO₂-vel szénhidrátokat állítottak elő**

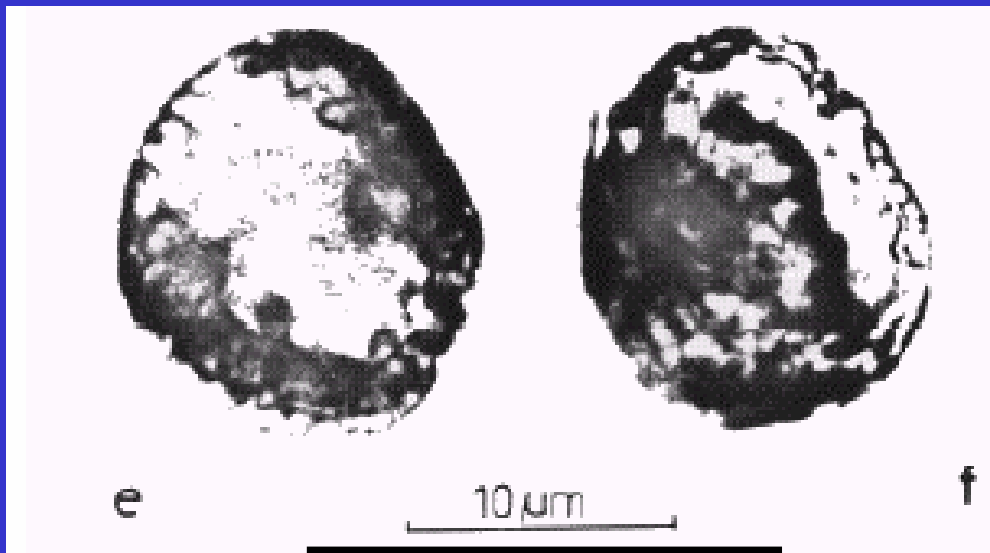
A cianobaktériumok

A szén 2 stabil izotópja: ^{12}C és ^{13}C

Közülük inkább a könnyebbet használják, mivel könnyebb, kevesebb energia szükséges a felhasználásához

^{12}C többlet → Fotoszintetizáció → **Élet feltételelezhető!**

ISUA Formáció (Ny-Grönland) 3,8 milliárd éves

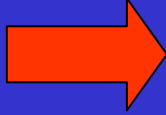
Minössze 200 millió évvel azután, hogy a Föld annyira lehűlt, hogy életnek adhatott otthont!

Isuasphaera sp.

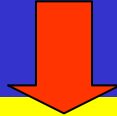
Sávos vasérc

O₂

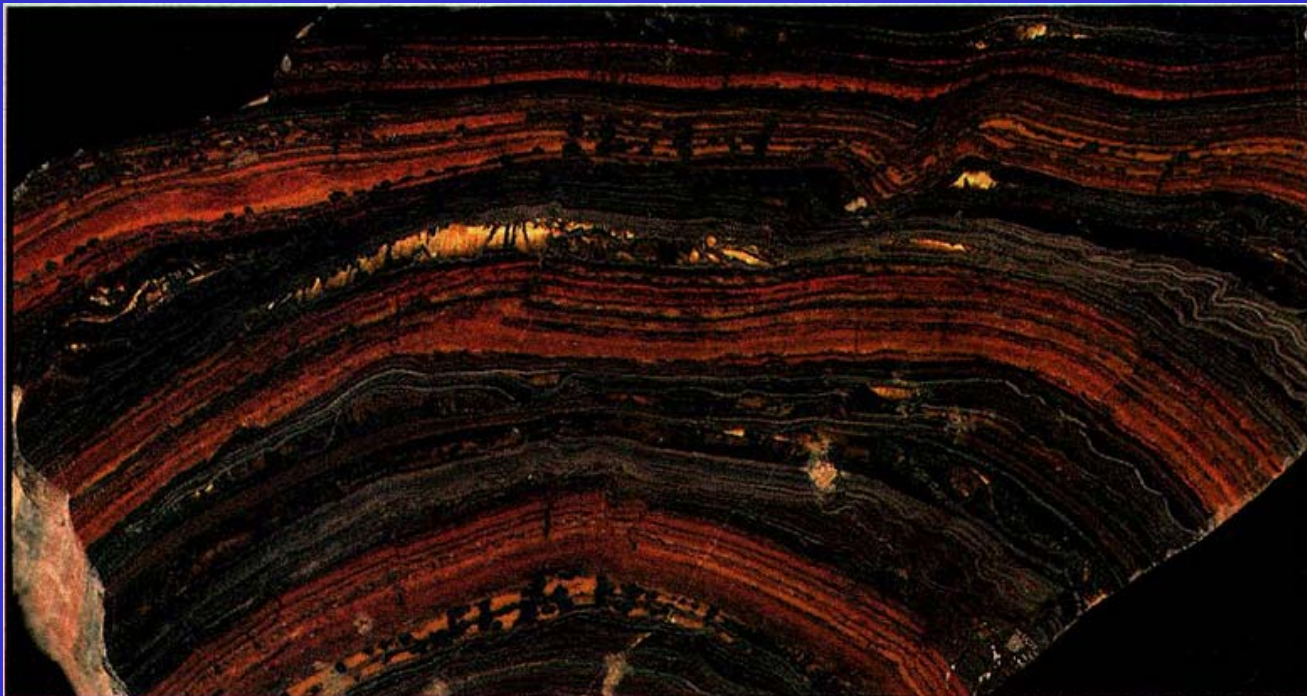
Fotoszintézis

Vízben oldott nagy mennyiségű vas kicsapódi
Évszakos ciklicitás

Sávos v. szalagos vasérc

Ez a 3 milliárd évnél idősebb, Dél-Afrikából származó sávos vasérc mikroorganizmusok maradványait hordozza

Sztromatolitok

Cianobaktériumok által létrehozott ÉLETNYOMOK

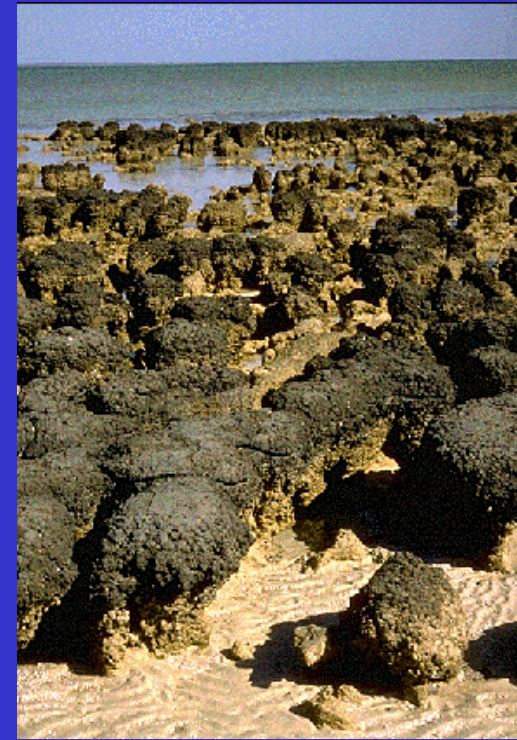
Fosszilis

Recens

Ciklicitás:

beteme-
tődés

feljebb
kúszás..

Tömegesen 2 milliárd éve (Kanada, Gunflint Formáció)

Előfordulnak már 3,5 milliárd éves kőzetekben is
(Ny-Ausztrália, Werrawona csoport)

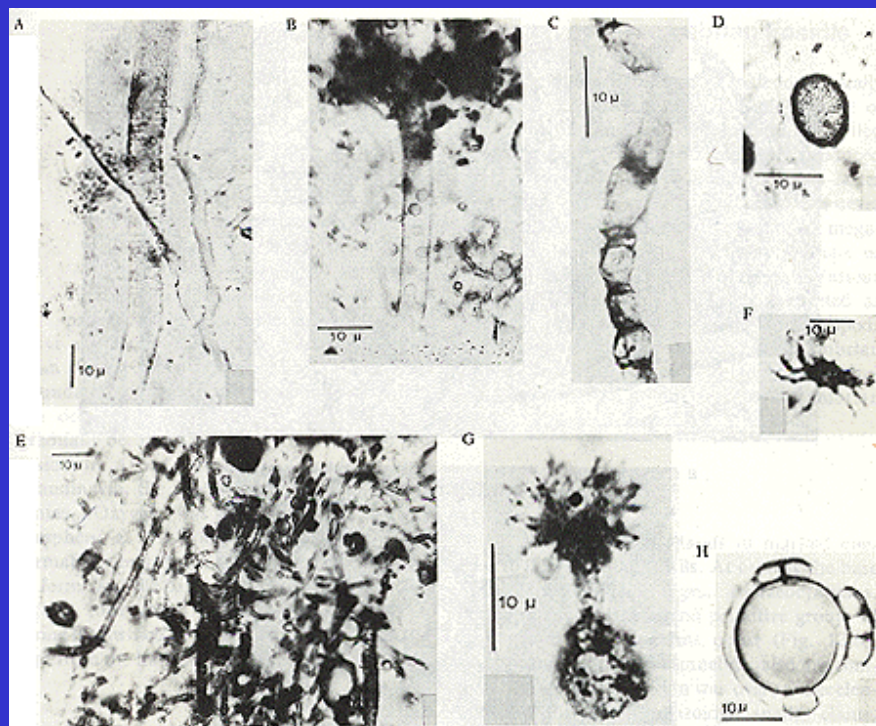
Cianobaktériumok „tündöklése”...

2,5-2 milliárd éve radioaktív elemek fogynak, kisebb hóleadás

Kéregmozgás lelassul

Nagyobb kontinensek, sekély peremtengerek, beltengerek

Kiváló alaklom a fotoszintézisre

Gunflint Formáció Kanada

~2 milliárd éve

A-C. kék-zöld álgák; *Animikia*,
Entosphaeroides, and *Gunflintia*;
D. *Huroniospora*, an algal spore;
E. *Gunflintia* and *Huroniospora*;
F. *Euastrion*, a bacterium,
and enigmatic forms,

G. *Kakabekia*; H. *Eosphaera*

Az endoszimbiózis és előzményei

Cianobaktériumok elhasználták a vasat, így az felhalmozódott a vízben és a légkörben → **Kék szín**

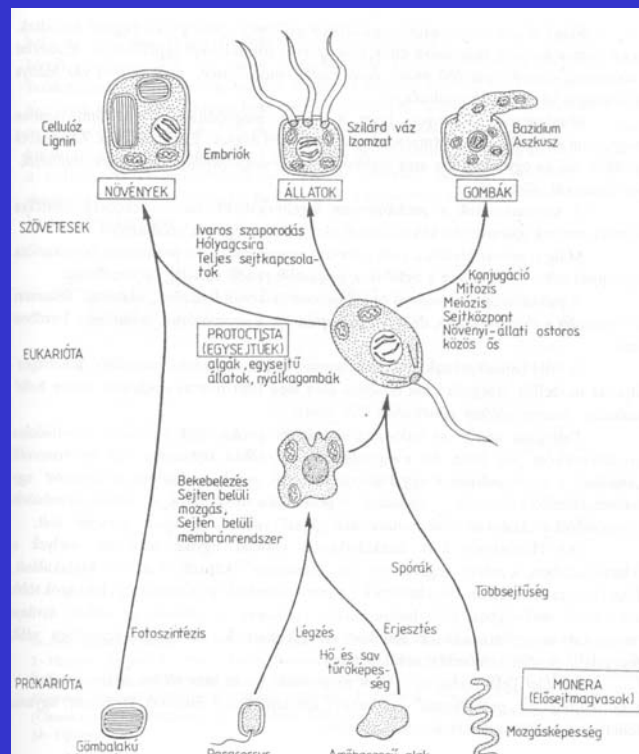
Új stratégia: O energiájával a táplálék CO_2 -vé és H_2O -vá bontása

Endoszimbiózis elmélete (Margulis, L.)

Sejtszervek olyan korábbi kisebb sejtek, melyek az „együttműködést” választották

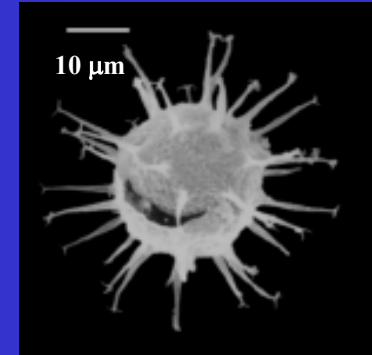
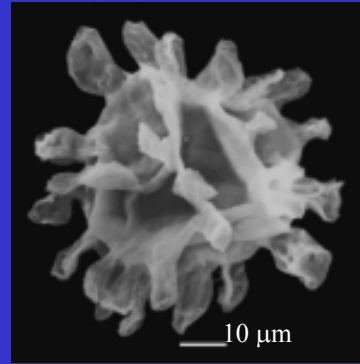
↓
szimbiózis

↓
EUKARIÓTA sejt, nagyobbak, mint a korábbi baktériumok, ez tud szövetet létrehozni

A többsejtűek megjelenése

A sejtek egyre nőnek:
1,8 milliárd éve Acritarchák
(burokkal védve a
kedvezőtlen körülmények között)

Grypania

Az első többsejtű fosszília
~ 30 mm, 2,1 milliárd év
(Michigan)

Néhány történet...

milliárd éve:

örös-, barna-, zöld algák, állatok, gombák, kovamoszatok

Eukarióták neme → Páros kromoszómák → Mutációk → Diverzitás

600 millió éve: szuperkontinens feldarabolódik

400 millió éve: egyik legnagyobb eljegesedés (Ausztrália is jég alatt)

Metazoák megjelenése (korábbi PAL szint gátolta)

Fotoszintetizáció

használta az üvegház

gázt (CO₂)

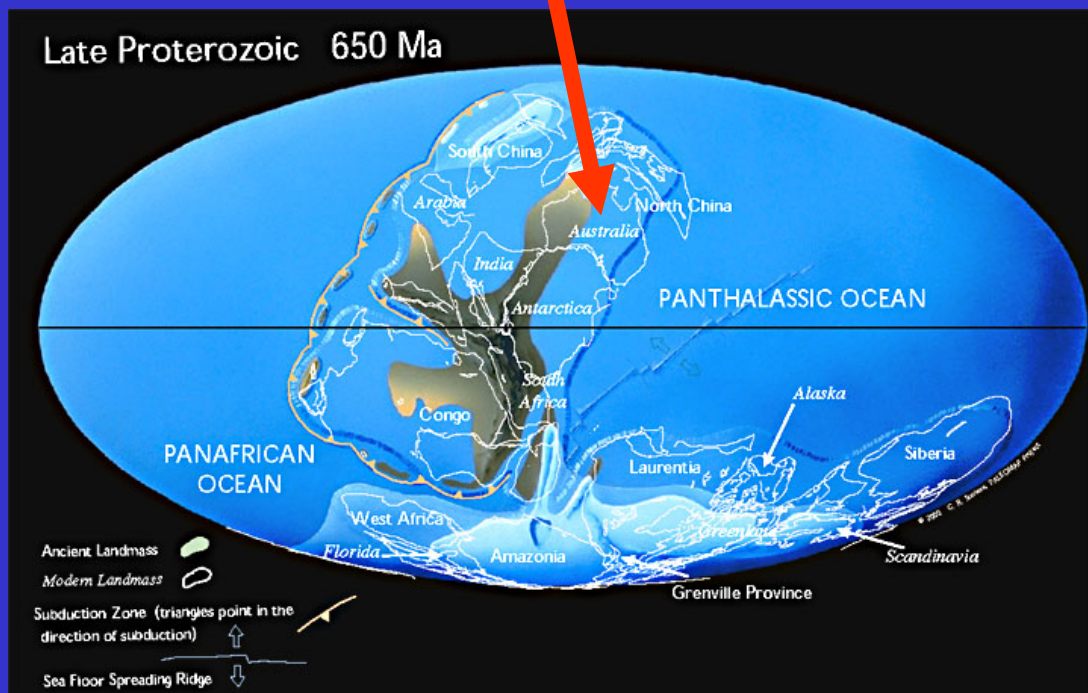
Jégkorszak után a

Cianobaktériumok

hanyagoltnak

Ellenség

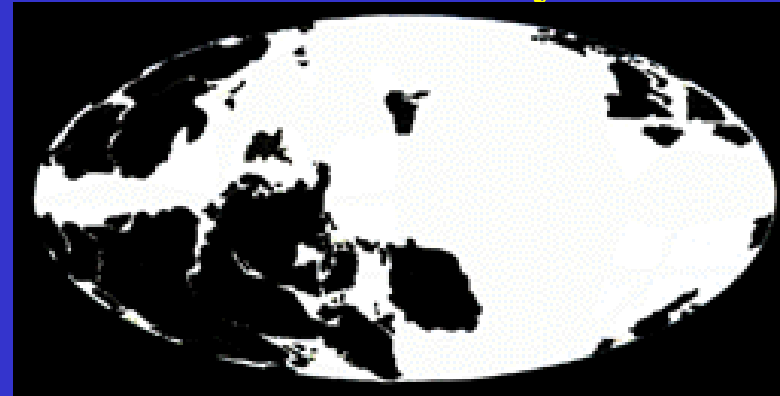

Az Ediacara fauna I.

**580-560 millió évvel ezelőtti időszak: Ediacara v. Vend
Ediacara-dombság, D-Ausztrália, R. C. Sprigg**

**Fauna „változatos”
1 cm –1 m-es lenyomatok**

**Egyesek mai taxonokat vélnek benne: csalánzók,
gyűrűsférgék, ízeltlábúak**

Mások evolúciós próbálkozásnak, „zsákutcának” tartják

Az Ediacara fauna II.

Arkarua
Tengeri
sün (?)

Cyclomedusa

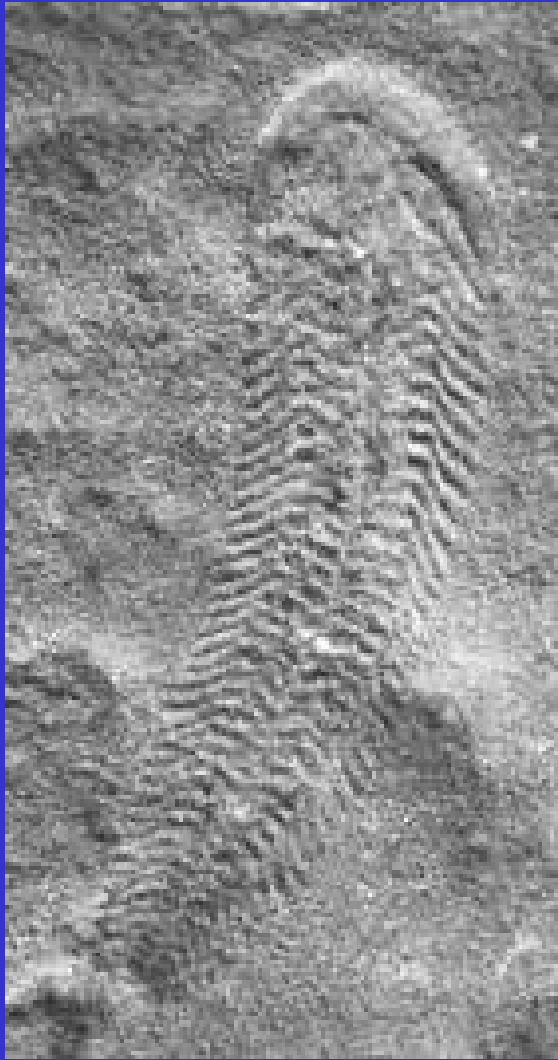

Dickinsonia csalánzó (?)

Kimberella puhatestű (?)

Az Ediacara fauna III.

Spriggina ízeltlábú (?)

Mawsonites medúza (?)

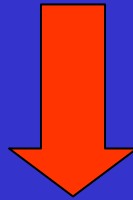

Tribrachidium csalánzó v. tegeri sün (?)

Az Ediacara fauna V.

- Szuszpenziófiltrálók
- Szesszilis bentos
- Voltak mozgó, iszapfaló, mikróbalegelő szervezetek is

Csak életnyom